

1157

פרוטוקול מס' 11/ב

מישיבת ועדת העבודה, בקריה בת"א, יום א', יב'
בטבת תשי"ז - 16.12.1956

בכחו: היו"ר ע. גוברין

מ. ארם

ש. בבה

א. כהן

ח. מגורי-כהן

ט. קלטר

י. ריפתין

א. שוטסק

מוזמני: צ. בר-גיב - מטעם משרד העבודה

סדר היום: חוק הגנת השכר, תשי"ז-1956

- - - -

סעיף 1

היו"ר ע. גוברין: ההסתדרות וההתאחדות הוזמנו על ידי ובקשו דחיה. אני מציע שנתחיל לדון בחוק, ואם יוברר, לאור עמדות ההסתדרות או ההתאחדות שעלינו לבדוק סעיף כלשהו מחדש, נעשה זאת.

י. ריפתין: הניסוח הנוכחי עלול לעורר אי-הבנות. אולי צריך לכתוב: "על קביעת שכר עבודה המולן", כי המדובר על מקרים יוצאים מן הכלל.

ש. בבה: גם במובן סידורי החוק צריך להתחיל בסעיף האוסר כי שכר עבודה ישולם במזומנים (סעיף 2).

צ. בר-גיב: היות והמסונה בזכר בכל מיני סעיפים, אין מקום אחר לציין זאת. הדבר כך גם בחוק ישוב סכסוכי עבודה.

היו"ר ע. גוברין: אני מוכן לדחות את הדיון על סעיף זה, ועוד בחזור אליו.

א. שוטסק: אני מציע שהחוק יתחיל בסעיף האוסר: "שכר העבודה ישולם במזומני", ומיד אחרי זה יבוא פירוט.

סוכם: לדחות את הדיון בסעיף זה.

סעיף 2

ש. בבה: כשהמסלה בותנת שיק היא אינה זקוקה להסכמת העובד, אבל צריך להבטיח שהעובד בעבודת דחק או שהוא נמצא במקום סדוהק, שלא ישלמו לו בשיק. אם בהר-טוב, למשל, נמצא עובד שעבד שמונה ימים והוציאים לתת לו שיק, והוא בלידת-ברירה הסכים, דבר כזה אסור. כנגד זה, אדם שעובד במקום קבוע ובעבודה קבועה, מותר לו להשתמש בשיק.

י. ריפתין: צריך להבטיח שאופן זה של תשלום לא יביא לידי כך שהתשלום למעשה לא ישולם במזומני. יכול גם לקבל שיק במזומני המתקבל על הדעת מבחינת החוק, אבל חוק זה אינו אוסר שהשיק עצמו, תאריך פרעונו מודהה עם הזמן של החוק, ויכול להיות גם שאין אפשרויות טכניות לגבות אותו בזמן. מצב השיקים יכול להיות מסובך ואינני חושב שמשפיקה הסכמת הפרט. צריך להיות, אם הסכם קיבוצי או שועד העובדים צריך להסכים לזאת. אחר כך צריך לוטר שכל זה בתנאי,

שהסידורים המעסיקים, הן מבחינת בוחות התשלום והן מבחינת הסוּעד, יהיו שתאימים לסוּעד.

ח. סגור-כתו: אנו מדובר על עבודות זמניות, אנחנו צריכים לחקל על העובד ולהיטיב לו, צריך לדאוג גם השיק יהיה בתאריך של אותו יום, כדי שיוכל לקבל את הכסף.

ט. קלמר: יש נותני עבודה רבים שאופן התשלום בשיקים נוח לחם, כי אינם רוצים להחזיק במזוטנים, מטעמים טובים, וצריך לאפשר להם לשלם בשיקים. אולם הייתי מציע לכתוב: "אך סותר שישולם... אם זה לא יגרום להלנת שכר באיזו צורה שהיא".

א. כהן: אני מציע לסקול אפשרות של טחיקת הסעיף הזה. צריך לשלם בשיקים. אותנו מעניין אם השיק מכוסה או לא. על כן צריך לכתוב שכוון לא שולם אלא לאחר שהשיק נפרע. אם אינכם מסכימים למחוק את הסעיף, אני מציע להשאירו כפי שהוא.

א. לונסטק: אני חושב שהסעיף הוא טוב והכרחי, וזהו היסוד של הגנת הסכר. נהוג לתת שיק מאוחר אבל זה אינו חוקי וזהו יותר סטר לתאריך מסויים. על כן הכוונה היא לשיק והסחמת שניתנו ליום התשלום. אם מתברר שהשיקים אינם בסדר והעובדים פתנגדים לזה, לא יקבלו אותם. גם פה צריך להתחיל את הסעיף בכך, שמפרטיה איך ומתי ישולם שכר העבודה.

צ. בר-ניב: זה חוק הגנת הסכר, שיכול היה להתקיים אפילו בלי הסעיפים בענין הלנת הסכר. בקשר לשיק, גם לי היו התלבטויות. חוות-הדעת שנתתי היתה, שאטנם גם לפי נוסח זה אם לשיק אין כיסוי או שהוא בתאריך עתיד, הנה אומר שלא שולם הסכר. היות והתעוררו שאלות אלה בכמה חוגים, אני שוקל אפשרות להוסיף את המלים: "סותר לשלם בשיק הניתן לפרעון סיידי", כדי לפנוע היסוסיים. אם זה ניתן לפרעון סיידי, זה כבר כסף.

היו"ר ע. גוברין: בקבל את הסעיף הזה בתיקון שיביא לפנינו סר בר-ניב. אינני מקבל את הצעת ח"כ ריפתין. אני נותן את הסככות לעובד.

א. לונסטק: אחרי המלה "בקבע" אני מציע להוסיף: "בחוזי העבודה, בהסכם קיבוצי או שהעובד הסכים לה". אני שומר לעצמי זכות הסתייגות.

ט ע י ה 3

צ. בר-ניב: אני רוצה להפנות תשומת לבכם להיעדר ה"א הידיעה. כתוב: "לשלם שכר עבודה" ולא "את שכר העבודה". האמת היא, שבועדה המייעצת הנוסח היה יותר רחב ודרשו שזה לא יהיה דוקא לצריכה במקום. כאן הכוונה היא רק לצריכה במקום.

י. ריפתין: סעיף זה אינו נראה לי. עובד צריך לקבל את שכורתו. אם הוא חייב איזה דבר בעד דירה או בעד אוכל, הוא צריך לשלם. אלה הם חשבונות סיוחדים בהחלט, ונחד הדברים המסוככים ביותר בטביל איגוד מקצועי - שהדברים האלה יהיו מעורבים. אלו הן סתי פעולות נפרדות שקובעות כי העובד בעצם בן-חורין. אם דעה זו לא תתקבל על-ידי הועדה, אני מציע הצעה אלטרנטיבית: "סותר בהסכמת האיגוד המקצועי" - כי מי אפשר בסום פנים ואופן להשאיר זאת להסכמתו של האיגוד הפרטי.

ט. קלמר: אני בעד הדעה שהובעה בוועדה המייעצת. יש פה סתי הגבלות: א) הסכמת העובד; ב) שהסווי הסיוחס לא יעלה על המקובל בשוק. קורה שעובד סככים לקבל כחודש מסויים סווח-כסף, כשאין לנותן העבודה כסף מזומן. מדוע לא לאפשר זאת?

צ. בר-ניב: זה אסור גם לפי הקונבנציה.

ט. קלמר: אם ישנן סתי הגבלות אלו, יכול להיות שיש ענין לעובד לקבל זאת ומסווח כך אני מציע לא להגביל

במקום העבודה. הייתי אומר: כל המצרכים שהעובד מסכים לקבלם.

א. כהן: מה שמציע ח"כ ריפתין אינו מתקבל על הדעת, כי זה יהפוך מאות אנשים במדינה לעבריינים. אפשר להתווכח על מה שמותר - אם לצריכה במקום או יותר מזה. לעומת זאת, אם אתה כותב שזה אסור, זה רק מסבך.

י. ריפתין: הצעתי - למחוק את הסעיף.

צ. בר-ניב: אז אתה פוגע בזכויות סוציאליות.

היו"ר ע. גוברין: מה שמציע ח"כ ריפתין יפה בתיאוריה, אבל לפי החיים - זה ההיפך הגמור ממה שנחוץ לעבוד. לא שמעתי בכל הפרקטיקה המקצועית שלי תלונות בענין זה על מעבידים, ויש אלפים בארץ שעניני אוכל ודיור מסתדרים עם המעביד כחלק מהמסכרות כל הספנות, עובדי בת-מלון ומסעדות, שרותי בית וכו'. אם תקבל הצעת ח"כ ריפתין, אלפי פועלים יפסידו כסף ויתחילו חנוכים בלי קץ ובלי סוף על "מה אכלת, כמה אכלת" וכדומה.

י. ריפתין: יש מסכרות מסויימת, פלוס אוכל. פה יש ביטוח אחר, האומר כי חלק מהסכר אפשר לסלם בצורה אחרת.

היו"ר ע. גוברין: במקרה אחר צדקה לי שטענת ח"כ ריפתין צודקת, כי צריך שיהיה ברור מנוסח החוק שזה חלק.

צ. בר-ניב: "סכר עבודה" פירושו התמורה הניתנת לעובד בעד עבודתו. אם תתקבל הצעת ח"כ ריפתין זה סחייב לינוי כל המציאות של ההסכמים הקולקטיביים בארץ, כי בכל המקרים שהיו"ר מהסכמם הקיבוצי וכתוב "ארוחת בקר, ארוחת צהריים וכך וכך כסף".

תיקון קל אחד אני כבר מציע - לכתוב "ליתן" במקום "לסלם". הייתי מוסיף את המלה "חלק" אבל אז באופן פיקטיבי יצטרכו להוסיף סכומים, וניכנס לסאלת דרכי קביעת הסכר, בעיה שחוק זה אינו רוצה להיכנס בה.

היו"ר ע. גוברין: הוסכם אתי על אוכל תמורת עבודה, ויש עדיין שהיא הסכים לתת לי אוכל ופאה לירות לחודש. אם הוא ביטל את האוכל, האם חל אז החוק של עיכוב הסכר?

צ. בר-ניב: במקרה זה הופר החוזה וסונו תנאי העבודה. אבל אפשר להוסיף את הטלים: "אם דרך תשלום זו מקובלת".

ט. ארם: אני מקבל בסעיף זה תיקון אחד חשוב של ח"כ ריפתין אבל איבני מקבל את גישתו בכללה, כי זה יעלה לעובדים הרבה יותר ביוקר. כי אלה שאוכלים, הרי אינם אוכלים במחיר "המקובל בטוק", והם עלולים להפסיד.

אבל התיקון השני, שזה יהיה שותר בהסכמת העובד והאיגוד המקצועי - תיקון זה נחוץ. אשר ל"חלק", צריך להוסיף זאת, כי אנו מדברים על כלל ולא על יוצאים מן הכלל.

ט. גבה: ביחס ל"חלק", ישנה הסכמה. הנוסיונות לארגן את עובדי שרותי הבית באיגוד המקצועי, לא עלו עד כה בהצלחה. אני שואל אם במוטג "דיור" כלולים מקרים שנותן העבודה רוצה להקים בתים-בטביל פועלים, וסיסלמו לו סכר, בין שירצה לעשות להם שיכון ויתנה אתם שינכה מסכר עבודתו של העובד.

היו"ר ע. גוברין: בסעיף 2 פרק ב' כתוב שהדבר "סעון הסכמת ועד העובדים שבמפעל". נעביר פסוק זה גם לסעיף 3. מה יהיה אז מבחינת החוק ומבחינת התביעה? אדם עובד בטלס בית וסם אין ועד עובדים. אם אני מוציא את העובד, עלולים להיות הסון מקרים שהמעבידים ירוויחו במספט.

מ. ארם: אולי סניח שגם עובדי טסק בית אי-פעם יהיו מאורגנים. אם אין עכשיו איגוד מקצועי - אין.

י. ריפתין: האם באמת הכרחי שסעיף זה יהיה בחוק?

צ. בר-ניב: מאחר שבסעיף 2 כתבנו שה שכתבנו, יש צורך בסעיף זה. ברמט וראשונה מדובר כאן על מסק-בית או בתי מלון, אין זה חוק של קביעת גובה שכר עבודה. חוק זה עוסק במניעת דברים שיש בהם ניצול לרעה. עובדה שבמסק-בית מקבלים ארוחה; האם כל אשה שמקבלת עוזרת פעמיים לטובע צריכה ללכת לאיגוד המקצועי? אין שם מקום להסכם קולקטיבי. אפשר לכתוב "חלק", אם כי זה מסוכן.

מ. קלמר: הסיפא יכולה לגרום לטיבון. אם זה מקובל, אין מעריכים. זה יכול להפחית את הערך של התמורה.

שהעובד מקבל.

א. שוסטק: מה הנזק שייגרם לעובד אם יהיה כתוב: "לצריכה במקום העבודה או לצריכה אישית", אם הוא מסכים?

צ. בר-ניב: היות ויש פה סכנה של ניצול לרעה, הוחלט בוועדת הסרים לא לקבל זאת.

היו"ר ע. גוברין: חוק זה עוסק בדבר אחד בלבד - בהגנה על השכר ולא יותר מזה. הוא אינו מתכוון לסנות את שכר העובד או לקבוע אותו. כוונתו רק לתשלום השכר. צריך להחליט בלבנו לא להטיל על החוק הזה כל מה שאנחנו רואים לטוב או לטועיל או למזיק, ושאנו שייך לענין הנדון.

י. ריפתין: אנו עוסקים פה בסוגיה מאוד חמורה. אינני מאחל לאף אחד מחברי הוועדה שיקבל מסכורתו לא במזופנים ושלם יהיה שליט על המסכורת הזאת. כל אדם חפשי צריך להיות שליט על המסכורת שלו, וכאן מדובר בענין שיש בו ריח של פיגור. אינני מוכן בטום אופן לקבוע זאת למקרים אינדיבידואליים, אלא רק אם בהסכם קולקטיבי נקבע הדבר. הצעתי היא, שלא "סותר בהסכמת העובד" אלא: "סותר בהסכמת האיגוד המקצועי שחלק יתקבל על-ידי זה וזה" - לא הסכמת העובד. אני רוצה שתהיה פה סמכות של התערבות ציבורית, ולא דבר אינדיבידואלי. אם הצעתי לא תתקבל אהיה נאלץ להסתייג בענין זה.

צ. בר-ניב: אפשר להוסיף בסעיף 3: "ודרך תשלום זו נקבעה בהסכם קיבוצי, או שהיא נהוגה".

סוכם: להוסיף בסוף סעיף 3 את הסלים: "אם דרך תשלום זו נקבעה בהסכם קיבוצי, או שהיא נהוגה." - הסתייגות לח"כ ריפתין.

צ. בר-ניב: התיקון של הסיפא עושה את ה"חלק" לסיותר.

היו"ר ע. גוברין: לי נראה שלאחר שקבלנו את הסיפא שהציע בר-ניב, "כמקובל" וכו', אין צורך ב"חלק".

ס ע י ה 4

ח. סגור-כהן: בשדרות, בנגב, נותן העבודה הוא "סקורות" בעיקר, ויש שם צרכניה. מעטידים את האדם בפני מצב שאין לו אפשרות אחרת, כל אין שם צרכניה אחרת ולא נותנים אפשרות לפתוח חנות אחרת. אין שום נותן עבודה אחר מלבד חברת העובדים.

מ. ארם: מה זה שייך לחוק זה?

ו. בבה: בחוק הגנת השכר אמה רוצה להכניס סעיף, סמותר יהיה לפתוח חנויות?

צ. בר-ניב: קרא את סעיף-קטן ב'. אלה הם הסייגים.

פה נאמר: "סחיר הוגן שאין בו רוח". האם
אסור להרוויח שט, כמו במקום אחר?

ט. טלטר:

המעביד סרוויח מעובדיו כמעביד, ואינו יכול
בהזדמנות זו להיות סרוויח נוסף.

צ. בר-ניב:

אבל מה פירוט "סחיר הוגן שאין בו רוח"?

ז. בבה:

יכול להיות סחיר שאין בו רוח, אבל הוא
לא הוגן. יכול להיות סחיר שיש בו אפילו הפסד,
אבל הוא בכל זאת לא הוגן.

צ. בר-ניב:

הישיבה נועלה בשעה 12.00